

Llegenda de les bruixes de Galigan

Gisclareny

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	Al coll de Galigan a sota de Vimboca (Ajuntament de Gisclareny. Av. Roser S/N 08695)
Emplaçament	Ruta PR.25 que puja a la font del Faig i baixa a l'hostalet passant per Galigan i la Boixassa. 5 h
Alçada:	1339
Coordenades:	
Latitud:	42.25002
Longitud:	1.78664
UTM Est (X):	399906
UTM Nord (Y):	4678249

Classificació

Número de fitxa	08093 - 116
Àmbit:	Patrimoni immaterial
Tipologia	Costumari
Estil / època:	Modern Popular
Segle	XX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Científic
Titularitat	Pública
Titular:	001600200DG07G0001GD
Autoria de la fitxa	Pere Cascante i Torrella
Data de registre de la fitxa:	ds., 05/10/2019 - 02:00

Descripció

Antigament, per travessar el coll del Pendís només hi havia dos camins: un de més ample i planer, que passava per Escriu, i un altre de més dolent, costerut i difícil, però pel qual hom feia dreuera, que passava per Galigan. Habitualment, aquells que portaven animals de tragí passaven pel primer, mentre que els que anaven a peu utilitzaven el segon. A mig camí d'aquest darrer, hi havia una gran casa abandonada que també era coneguda amb el nom de Galigan, un casalot més proper a la ruïna que no pas recordant llurs èpoques d'esplendor.

Un dia que un grup de baganesos pujaven pel camí de Galigan en direcció al coll del Pendís, foren sorpresos per una intensa pluja; motiu pel qual decidiren aixoplugar-se dins la casa de Galigan fins que el xàfec hagués passat. Un cop a dins, sentiren una remor que sortia de l'interior del forn de pa i, en fixar-s'hi, veieren una dona bruta i escabellada que intentava sortir-ne. Convençuts que era una bruixa fugiren comes ajudeu-me, oblidant l'intensa pluja que queia. Van tornar com van poder a casa i, de seguida, començaren a explicar a tothom la seva mala topada, d'aquí que s'escampés la creença que a Galigan hi havia bruixes.

Observacions:

Aquest fet, tot sembla indicar que real i documentat, té un final que desmenteix la llegenda, doncs finalment es va saber que la pobre dona que sortia del forn estava buscant unes cabres que se li havien perdut i també s'havia aixoplugat a la casa, trobant al forn l'únic lloc de l'habitatge on no hi havia degoters.

Malgrat tot, però, i prescindint de la lògica explicació que la història podia tenir (i de fet tenia), la fama que les Bruixes habitaven a Galigan es va anar estenent entre la població i va acabar arrelant de forma tan profunda que encara avui continua ben viva. Aquest fet va comportar que les històries sobre les Bruixes de Galigan es multipliquessin i diversifiquessin amb el pas dels anys.

Algunes fonts situen una llegenda molt semblant a la que acabem de transcriure a la ciutat de Girona, relacionada amb l'església de Sant Pere de Galligants, o simplement amb el riu del mateix nom.

Nosaltres no hem estat capaços de trobar cap referència gironina que desenvolupi la llegenda amb un mínim de coherència, més enllà d'algunes referències esparses que semblen repetir determinats detalls que ja es troben a la llegenda berguedana. És per aquest motiu que considerem que la llegenda situada a Bagà i Gisclareny deu ser l'original, i que, segurament a causa de la semblança de topònims (Galigan-Galligants) hom va aplicar la narració berguedana a un indret prou ric en llegendes com és la capital del Gironès. En resum, considerem que la confusió de topònims pot servir per si sola per explicar la coincidència, i que és molt probable que algú sentís la narració i, ignorant on era Galigan (Berguedà), traslladés l'indret dels fets a un lloc amb un topònim pràcticament idèntic i molt més conegut. Sigui com sigui, però, la llegenda baganesa es troba molt més estesa i difosa i se'n presenta molt més ben trenada que no pas la gironina, la qual no deixaria de ser una simple translació espacial de diversos elements aïllats que mai no han arrelat a la ciutat de Girona.

Història

Llegendes que fan referència al fenomen de la bruixeria a Catalunya i en concret a la vila de Bagà les quals es triben documentades al segle XVI i XVII a la baronia. Consta que hi va haver un tribunal inquisidor per a les mateixes que foren cremades a la foguera.

Bibliografia

CABALLÈ I CANTALAPIEDRA, F (1996). Les tres-centes cases de Giscareny. Columna Albí.
Informació inèdita cedida per Albert Rumbo i Soler.

SERRA i VILARÓ, J (1989). Baronies de Pinós i Mataplana. Investigació als seus arxius. Llibre I i II

